

KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG

Madocsi Reformátusság

Madocsa község református közössége a magyarországi protestantizmus egyik páratlan és élő bástyája. A reformáció XVI. századi megjelenése óta, immár közel ötszáz éve, folyamatosan megőrizte hitét, közösségi erejét és egyedi kulturális arculatát. Történelmileg – a legutóbbi népszámlálási adatok alapján is – Magyarország legmagasabb arányú református lakossággal rendelkező településeként tartják számon, ami önmagában is kiemelt figyelmet érdemel. A közösség nem csupán vallási csoport, hanem egy olyan kulturális és történelmi örökség hordozója, amelynek megőrzése és elismerése nemzeti érdek.

A Duna menti település lakossága a régióban az elsők között, már 1560 előtt felvette a Helvét Hitvallást. A közeli, virágzó mezőváros, Tolna híres iskolájából, valamint prédikátorai – köztük Sztárai Mihály – szolgálata nyomán terjedő református tanok mély gyökeret vertek Madocsán. Az első név szerint ismert prédikátor, Tolnai János már 1628-ban képviselte a gyülekezetet.

A közösség történelme a kitartás és a túlélés krónikája. Átvészelték a török hódoltságot, noha a falu ősi, kéttornyú templomát 1683-ban a törökök lerombolták. A Rákóczi-szabadságharc idején, a császári és kuruc seregek között őrlődve is kitartottak. E korszak mártírja a falu bírása, Szabó Benics Zsigmond volt, akit 1709-ben egy császári tiszt felakasztott, mert nem jelentette a Madocsára érkező kuruc katonákat. A közösséget pestisjárványok és üldöztetések is sújtották, de hitét és összetartását soha nem adta fel.

A gyülekezet életét és a falu történetét olyan lelkiismeretes lelkipásztorok formálták, akik rendkívül hosszú ideig szolgálták a közösséget. Turgonyi Gergely 42 (1738–1780), Ötvös Sándor 49 (1817–1868), Molnár Sándor 41 (1876–1917), illetve Mező Benő 38 (1918–1955) éven keresztül volt a madocsiak pásztora. Ez a stabilitás nagyban hozzájárult a közösség erős kohéziójához és hagyományainak fennmaradásához.

A madocsi reformátusság több szempontból is egyedülálló értéket képvisel. A falu lakossága történelmileg szinte kizárólag reformátusokból állt. Ez a vallási homogenitás, amely a 21. századra is áthúzódott, páratlan Magyarországon. A 2001-es, 2011-es és 2022-es népszámlálások adatai szerint is Madocsa volt az ország legmagasabb református lakosságárányal bíró települése. Ez a tény a közösség erős belső kohéziójának és hagyománytiszteletének legfőbb bizonyítéka.

A gyülekezet gondozásában fennmaradtak a XVIII. század közepétől vezetett anyakönyvek (keresztelési 1749-től, házassági 1759-től, halotti 1760-tól). Ezek a dokumentumok – különösen a Turgonyi Gergely által megkezdett, allegorikus nyelvezetű egyházi jegyzőkönyv – nem csupán egyháztörténeti, hanem társadalom- és művelődéstörténeti szempontból is felbecsülhetetlen értékű források. Az anyakönyvek kalandos sorsa – egyik kötetet a lelkész halála után Fülöpszállásra vitték, ahonnan csak évekkel később került vissza – is mutatja, mekkora becsben tartották őket már a régiek is.

A madocsi református gyülekezet ma is aktív, és a település életének meghatározó szereplője. Nem csupán a vasárnapi istentiszteletek és vallási ünnepek őrzik a hagyományokat, hanem a közösség tevőlegesen is hozzájárul Madocsa jövőjéhez. Ennek egyik legerősebb példája, hogy 2017-ben a gyülekezet vette át a helyi általános iskola fenntartói jogát, megmentve ezzel az intézményt, és biztosítva a jövő generációinak is a református nevelést.

A múltban a lelkipásztor nemcsak a hívek lelkigondozását végezte, hanem békebírói szerepet is betöltött, segítve a családi és szomszédi viszályok rendezését. Ez a mély bizalom és a gyülekezet közösségformáló ereje a mai napig érezhető a falu életében.

A madocsi reformátusság a kulturális örökség körébe tartozik: olyan érték, amely egyszerre hordozza a tárgyi és a szellemi örökség jegyeit.

A madocsi ismert református lelkészek névsora:

1628-1632	Tolnai János	1738-1780	Turgonyi Gergely
1652	Némedi György	1780-1792	Hévzei István
1683	Poroszlai Ferenc	1792-1798	Kozmai Sámuel
1686-1687	Tatai Csirke János	1798-1802	Tóth Sándor
1688-1700	Halászi György	1802-1806	Ötvös József
1700-1703	Patai Kis György	1807-1813	Ötvös István
1706-1710	Monori János	1813-1817	Kálmán János
1711	Dersi János	1817-1868	Ötvös Sándor
1712	Poroszlai János	1868-1876	Kálmán Farkas
1713	Decsi János	1876-1917	Molnár Sándor
1714-1715	Csopaki István	1918-1955	Mező Benő
1716	Szombati István	1956-1982	Kincses Zoltán
1717	Földvári Gergely	1983-1999	Karmacsi Ferenc
1718-1726	Czeglédi János	1999-2008	Szabó Sándor Péter
1726-1738	Dalotsa Gergely	2008-	Nagy János

